

Artikel

Ongehuwd samenleven en kosten van de huishouding

Mw. dr. mr. W.M. Schrama*

1 Inleiding

78

In deze bijdrage gaat het om de situatie na het overlijden van de ongehuwde partner voor wat betreft de kosten van de huishouding. Dit is met name relevant als de langstlevende partner te maken krijgt met andere partijen die een aanspraak op de nalatenschap hebben (andere erfgenamen, legittimarissen of legatarissen). Dit is niet alleen een theoretisch interessante vraag, maar ook een die in de praktijk tot hoofdbrekens leidt. Dit blijkt onder meer uit een zaak die speelde voor het Hof Den Bosch.¹ De langstlevende partner vorderde in die zaak € 70.000 van de erfgenamen van de eerst overleden partner vanwege kosten van de huishouding die de langstlevende partner te veel voldaan zou hebben. De vraag rijst hoe met een dergelijke vordering moet worden omgegaan. Een eenduidig antwoord ontbreekt. Er is geen wettelijk kader dat een klip-en-klaar antwoord geeft. Een tweede reden van het belang is de praktische relevantie: elk samenwonend stel heeft kosten van de huishouding, die bovendien een aanzienlijk deel van de inkomsten beslaan en regelmatig tot conflicten leiden, die ook voor de rechter worden uitgevochten. Dat geldt zowel bij overlijden als bij scheiding. Ook in verband met tweede relaties is het verstandig aandacht aan de kosten van de huishouding te besteden. Inzicht in de problemen en de proces-

suele strategieën in de rechtspraak levert input op om cliënten vooraf van goed advies te voorzien als ze een samenlevingscontract willen opstellen en achteraf met een conflict voor juridische bijstand komen.

Om het leerstuk van de kosten van de huishouding goed in kaart te brengen moeten drie verschillende vragen worden beantwoord:

1. Wat zijn kosten van de huishouding?
2. Welke draagplicht geldt?
3. Is voor verrekening achteraf plaats?

Deze vraagstukken worden hierna aan de hand van recente jurisprudentie beantwoord.

2 Begrip kosten van de huishouding

2.1 Relevantie van de kwalificatie als kosten van de huishouding

Maakt het qua vermogensrechtelijke afwikkeling uit of een bepaalde uitgave gekwalificeerd kan worden als kosten van de huishouding? Daarop is geen zwart-wit antwoord te geven, omdat de omstandigheden van het geval een grote rol spelen. De tendens in de rechtspraak lijkt te zijn dat er grote verschillen bestaan in enerzijds de vermogensrechtelijke afwikkeling van kosten van de huishouding en anderzijds andere vermogensverschuivingen. Voor kosten van de huishouding zijn er na het einde van de relatie minder mogelijkheden om tot verre-

* Mw. dr. mr. W.M. Schrama is senior onderzoeker bij het WODC, Wetenschappelijk Onderzoeks- en Documentatiecentrum, dat onderdeel is van het ministerie van Veiligheid en Justitie. Daarnaast is zij als honorair universitair hoofddocent familierecht verbonden aan het Utrecht Centre for European Research into Family Law (UCERF) van het Molengraaff Instituut voor Privaatrecht, Universiteit Utrecht.

1. Hof Den Bosch 23 juni 2009, LJN BI9975.